

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. BIRŽELIO 21 D. NUTARIMO NR. 496 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO

Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimą Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“:

1. Papildyti 1.10 papunkčiu (Darbo laiko ir poilsio laiko ypatumų ekonominės veiklos srityse aprašas pridedamas):

„1.10. Darbo laiko ir poilsio laiko ypatumų ekonominės veiklos srityse aprašą;“

2. Papildyti 1.11 papunkčiu (Sutrumpinto darbo laiko normų ir apmokėjimo tvarkos aprašas pridedamas):

„1.11. Sutrumpinto darbo laiko normų ir apmokėjimo tvarkos aprašą.“

3. Papildyti 4.10 papunkčiu:

„4.10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 14 d. nutarimą Nr. 587 „Dėl darbų, kuriuose gali būti taikoma iki dvidešimt keturių valandų per parą darbo laiko trukmė, sąrašo, Darbo ir poilsio laiko ypatumų ekonominės veiklos srityse patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“

4. Papildyti 4.11 papunkčiu:

„4.11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimą Nr. 1195 „Dėl Darbuotojų, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, darbo laiko sutrumpinimo tvarkos ir Darbuotojų, kuriems nustatytas sutrumpintas darbo laikas, darbo apmokėjimo sąlygų patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“

5. Papildyti 4.12 papunkčiu:

„4.12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 9 d. nutarimą Nr. 568 „Dėl Sutrumpinto darbo laiko trukmės nustatymo pagal darbo aplinkos veiksnius kriterijų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“;“

6. Papildyti 4.13 papunkčiu:

„4.13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 15 d. nutarimą Nr. 1105 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos delpinigių nustatymo už išmokų, susijusių su darbo santykiais, pavėluotą mokėjimą įstatymą“;“

7. Papildyti 4.14 papunkčiu:

„4.14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimą Nr. 1815 „Dėl Nacionalinių, šakos ir teritorinių kolektyvinių sutarčių registravimo tvarkos patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

8. Papildyti 4.15 papunkčiu:

„4.15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimą Nr. 116 „Dėl Kompensuojamų išmokų dydžio ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

9. Papildyti 4.16 papunkčiu:

„4.16. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 18 d. nutarimą Nr. 326 „Dėl Kvalifikacinių reikalavimų nustatymo ir egzaminų valstybės ir savivaldybių įmonėse, įstaigose ir organizacijose vykdymo tvarkos patvirtinimo“;“.

10. Papildyti 4.17 papunkčiu:

„4.17. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. liepos 18 d. nutarimą Nr. 940 „Dėl Darbo stažo skaičiavimo tvarkos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamose įmonėse, įstaigose ir organizacijose aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

11. Papildyti 4.18 papunkčiu:

„4.18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugpjūčio 19 d. nutarimą Nr. 1043 „Dėl atskirų darbo sutarčių ypatumų patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

12. Papildyti 4.19 papunkčiu:

„4.19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimą Nr. 1196 „Dėl Darbo arbitražo nuostatų patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

13. Papildyti 4.20 papunkčiu:

„4.20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 27 d. nutarimą Nr. 78 „Dėl Darbo laiko apskaitos žiniaraščio pavyzdinės formos ir jo pildymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

14. Papildyti 4.21 papunkčiu:

„4.21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimą Nr. 1365 „Dėl išlaidų, susijusių su tarnybinėmis komandiruotėmis, dydžio ir mokėjimo tvarkos“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

15. Papildyti 4.22 papunkčiu:

„4.22. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 29 d. nutarimą Nr. 1508 „Dėl Su ne viso darbo laiko nustatymo tvarka susijusių sąlygų aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

16. Papildyti 4.23 papunkčiu:

„4.23. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 26 d. nutarimą Nr. 86 „Dėl darbuotojų, kuriems netaikomas draudimas dirbti vienoje valstybės ir savivaldybės institucijoje bei valstybės ar savivaldybės įmonėje, kai juos sieja artimi giminystės ar svainystės ryšiai ir kai jų darbas susijęs su vieno iš jų tiesioginiu pavaldumu kitam arba su

vieno teise kontroliuoti kitą, kategorijų sąrašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

17. Papildyti 4.24 papunkčiu:

„4.24. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 21 d. nutarimą Nr. 292 „Dėl Darbdavio ar darbdaviui atstovaujančio asmens žinių iš darbuotojų saugos ir sveikatos srities privalomojo tikrinimo tvarkos aprašo ir Darbdavių, kurie atleidžiami nuo darbuotojų saugos ir sveikatos srities žinių patikrinimo, sąrašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

18. Papildyti 4.25 papunkčiu:

„4.25. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 14 d. nutarimą Nr. 1032 „Dėl Pranešimo teritorinei darbo biržai apie numatomą grupės darbuotojų atleidimą tvarkos aprašo patvirtinimo“;“.

19. Papildyti 4.26 papunkčiu:

„4.26. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. sausio 28 d. nutarimą Nr. 99 „Dėl Tarpininkų sąrašo sudarymo, tarpininkų parinkimo, tarpininkavimo, tarpininkų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;“.

20. Papildyti 4.27 papunkčiu:

„4.27. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. vasario 23 d. nutarimą Nr. 220 „Dėl Darbo santykių pasibaigimo, kai darbdavio (jeigu darbdavys yra fizinis asmuo) ar darbdavio atstovų buvimo vietos nustatyti neįmanoma, tvarkos aprašo patvirtinimo“;“.

21. Papildyti 4.28 papunkčiu:

„4.28. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimą Nr. 1394 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatymą“.“

Ministras Pirmininkas

Saulius Skvernelis

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Linas Kukuraitis

DARBO LAIKO IR POILSIO LAIKO YPATUMŲ EKONOMINĖS VEIKLOS SRITYSE APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbo laiko ir poilsio laiko ypatumų ekonominės veiklos srityse aprašas (toliau – Darbo ir poilsio laiko ypatumai) nustato darbo laiko ir poilsio laiko ypatumus transporto (kelių, geležinkelių, civilinės aviacijos, jūrų transporto, vidaus vandenų transporto), elektroninių ryšių, pašto, žemės ūkio, durpių kasimo, žemės ūkio produkciją perdirbančiose, energetikos įmonėse, gydymo bei socialinės globos, švietimo įstaigose, žvejybos laivuose ir kitose ekonominės veiklos srityse ir darbų, kuriuose gali būti taikoma iki 24 valandų per parą darbo laiko trukmė, sąrašą. Darbo ir poilsio laiko ypatumai parengti vadovaujantis toliau nurodytais Europos Sąjungos teisės aktais, reglamentuojančiais darbo ir poilsio laiko ypatumus transporte ir šiame punkte nurodytų ekonominės veiklos rūšių įmonėse bei įstaigose.

Darbo ir poilsio laiko ypatumai parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – Darbo kodeksas) 121 straipsniu, 1991 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 3922/91 dėl techninių reikalavimų ir administracinės tvarkos suderinimo civilinės aviacijos srityje (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 7 skyrius, 1 tomas, p. 348) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. rugpjūčio 20 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 859/2008 (OL 2008 L 254, p. 1), 2012 m. spalio 5 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 965/2012, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su orlaivių naudojimu skrydžiams susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros (OL 2012 L 296, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 379/2014 (OL 2014 L 123, p. 1), 1999 m. birželio 21 d. Tarybos direktyva 1999/63/EB dėl Europos Bendrijos Laivų savininkų asociacijos (ECSA) ir Europos Sąjungos Transporto darbuotojų profesinių sąjungų federacijos (FST) sudaryto susitarimo dėl jūreivių darbo laiko organizavimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 5 skyrius, 3 tomas, p. 363), 1999 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/95/EB dėl jūrininkų darbo valandoms į Bendrijos uostus įplaukusiuose laivuose taikomų nuostatų įgyvendinimo ir taikomų Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotuose laivuose (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 5 skyrius, 3 tomas, p. 407), 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/79/EB dėl Europos aviakompanijų asociacijos (AEA), Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF), Europos skrydžių įgulų asociacijos (ECA), Europos

regioninių aviakompanijų asociacijos (ERA) ir Tarptautinės oro vežėjų asociacijos (IACA) Europos susitarimo dėl civilinės aviacijos mobiliųjų darbuotojų darbo laiko organizavimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 5 skyrius, 4 tomas, p. 75), 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/15/EB dėl asmenų, kurie verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla, darbo laiko organizavimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 5 skyrius, 4 tomas, p. 224), 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 5 skyrius, 4 tomas, p. 381), 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/49/EB dėl saugos Bendrijos geležinkeliuose ir iš dalies pakeičiančia Tarybos direktyvą 95/18/EB dėl geležinkelio įmonių licencijavimo bei direktyvą 2001/14/EB dėl geležinkelių infrastruktūros pajėgumų paskirstymo, mokesčių už naudojamą geležinkelių infrastruktūrą ėmimo ir saugos sertifikavimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 7 skyrius, 8 tomas, p. 227), 2005 m. liepos 18 d. Tarybos direktyva 2005/47/EB dėl Europos geležinkelių bendrijos (CER) ir Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) susitarimo dėl mobiliųjų darbuotojų, teikiančių su sąveika susijusias tarpvalstybines paslaugas geležinkelių transporto sektoriuje, darbo sąlygų tam tikrų aspektų (OL 2005 L 195, p. 15), 2014 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 2014/112/ES, kuria įgyvendinamas Europos baržų sąjungos (EBS), Europos laivavedžių organizacijos (ELO) ir Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) sudarytas Europos susitarimas dėl tam tikrų vežimo vidaus vandens keliais sektoriaus darbo laiko organizavimo aspektų (OL 2014 L 367, p. 86), 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva (ES) 2017/159, kuria įgyvendinamas 2012 m. gegužės 21 d. Europos Sąjungos žemės ūkio kooperatyvų konfederacijos (COGECA), Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) ir Nacionalinių žvejybos įmonių organizacijų Europos Sąjungos asociacijos („Europêche“) sudarytas Susitarimas dėl 2007 m. Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos dėl darbo žvejybos sektoriuje įgyvendinimo (OL 2017 L 25, p. 12), taip pat 2006 m. Konvencija dėl darbo jūrų laivyboje.

2. Darbo ir poilsio laiko ypatumuose vartojamos sąvokos:

2.1. **Civilinės aviacijos mobilieji darbuotojai** – civilinio orlaivio įgulos nariai, kurių darbo laiką sudaro tarnybinis skrydžio laikas, darbo laikas padaliniuose, budėjimo laikas.

2.2. **Mobilusis darbuotojas** – darbuotojas, įgulos narys, kurį įmonė, teikianti keleivių ar prekių vežimo keliais, oru ar vidaus vandenimis paslaugas, samdo keliaujančio ar skraidančio personalo (ekipažo) nariu.

2.3. **Mobilusis kelių transporto darbuotojas** – sudarantis kelionės ekipažą (įskaitant stažuotojus ir mokinius) darbuotojas, kuris dirba įmonėje, teikiančioje keleivių ir krovinių vežimo paslaugas už atlyginimą arba savo sąskaita.

2.4. **Pakankamas poilsis (pakankamai poilsio)** – Darbo ir poilsio laiko ypatumuose nustatytos darbuotojui suteikiamos poilsio pertraukos, kurių trukmė išreiškiama laiko vienetais, arba pertraukos, kurios yra pakankamai ilgos ir nepertraukiamos, kad būtų galima

užtikrinti, jog dirbdami darbuotojai dėl nuovargio nesusižeis patys, nepakenks savo sveikatai, nesužalos savo bendradarbių ar kitų asmenų.

2.5. Kitos sąvokos apibrėžtos Darbo kodekse, Lietuvos Respublikos vidaus vandens transporto kodekse, Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekse, Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme, Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatyme ir Lietuvos Respublikos prekybinės laivybos įstatyme.

3. Darbo dienų skaičius per savaitę, darbo laiko režimas ir poilsio laiko paskirstymas (kaita) per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, taip pat kasdienio darbo (pamainos) pradžia ir pabaiga, pietų pertrauka, fiziologinės ir specialios pertraukos, savaitės nepertraukiamasis poilsis nustatomi kolektyvinėse sutartyse, darbo tvarkos taisyklėse, įmonės (įstaigos) darbo (pamainų) grafikuose.

4. Darbo ir poilsio laiko ypatumų 1 punkte nurodytų ekonominės veiklos rūšių įmonių (įstaigų) darbuotojams, kuriems dėl darbo pobūdžio ir (ar) darbų sezoniškumo negalima iš anksto numatyti kasdienio ar savaitės darbo laiko trukmės, gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita ir nustatomi suminės darbo laiko apskaitos apskaitiniai laikotarpiai. Įvedus suminę darbo laiko apskaitą, laikomasi šių reikalavimų:

4.1. Apskaitinio laikotarpio trukmė kelių ir geležinkelių transporto, energetikos įmonėse negali būti ilgesnė kaip vieni metai. Konkreti apskaitinio laikotarpio trukmė nustatoma darbo, kolektyvinėse sutartyse arba darbo tvarkos taisyklėse. Transporto darbuotojų darbo laiko trukmė, kasdienio ir savaitės poilsio trukmė, nepanaudoto poilsio kompensavimo tvarka nustatoma Darbo ir poilsio laiko ypatumų II–VII skyriuose. Privalomo poilsio pertraukų vairavimo metu periodiškumas ir jų trukmė kelių transporto įmonėse nustatomi Darbo ir poilsio laiko ypatumų II skyriuje.

4.2. Apskaitinio laikotarpio trukmė žemės ūkio, durpių kasimo, žemės ūkio produkciją perdirbančių įmonių ir žvejybos laivuose darbuotojams Darbo ir poilsio laiko ypatumų VIII ir X skyriuose nustatoma darbo, kolektyvinėse sutartyse arba darbo tvarkos taisyklėse atsižvelgiant į darbų sezoniškumą ir negali būti ilgesnė kaip vieni metai. Šių darbuotojų darbo laiko trukmė per apskaitinį laikotarpį neturi viršyti darbo valandų skaičiaus, apskaičiuoto pagal savaitės darbo laiko 40 darbo valandų trukmę, kasdienio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų (pamainų) trukmė neturi būti trumpesnė kaip 11 valandų iš eilės, savaitės nepertraukiamasis poilsis gali būti trumpesnis kaip 35 valandos (tačiau ne trumpesnis kaip 24 valandos), poilsio dienos suteikiamos darbo (pamainų) grafikuose nustatytu laiku.

5. Apskaitiniu laikotarpiu viršytas darbuotojams nustatytas darbo valandų skaičius, apskaičiuotas pagal savaitės darbo laiko 40 darbo valandų trukmę, kompensuojamas taip: darbuotojams jų pageidavimu suteikiama poilsio diena (dienos) darbo, kolektyvinėje sutartyje ar darbo tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka arba papildomai apmokama kaip už viršvalandinį darbą, išskyrus kelių transportą, geležinkelio transportą, civilinę aviaciją, kuriuose jų veiklą reglamentuojančiais Europos Sąjungos teisės aktais numatyta kitokia viršyto darbo laiko ir nepanaudoto poilsio kompensavimo tvarka.

6. Darbo ir poilsio laiko klausimus, kurie Darbo ir poilsio laiko ypatumuose nereglamentuojami, reglamentuoja Darbo kodeksas arba kolektyvinės sutartys.

II SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI KELIŲ TRANSPORTO ĮMONĖSE

7. Darbo ir poilsio laiko ypatumai kelių transporte parengti vadovaujantis 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/15/EB dėl asmenų, kurie verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla, darbo laiko organizavimo ir taikomi mobiliesiems kelių transporto darbuotojams, dirbantiems Europos Sąjungos valstybėse narėse įsteigtose įmonėse, dalyvaujančiose 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 561/2006 dėl tam tikrų su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų suderinimo ir iš dalies keičiančiame Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 3821/85 ir (EB) Nr. 2135/98 bei panaikinančiame Reglamentą (EEB) Nr. 3820/85 (OL 2006 L 102, p. 1) (toliau – reglamentas (EB) Nr. 561/2006) arba, kai reglamentas (EB) Nr. 561/2006 netaikomas, 1970 m. liepos 1 d. Europos šalių susitarime dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važiuojančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR) (toliau – AETR susitarimas) apibrėžtoje kelių transporto veikloje. Šio skyriaus reikalavimai papildo reglamento (EB) Nr. 561/2006, prireikus – ir AETR susitarimo nuostatas.

8. Mobiliojo kelių transporto darbuotojo darbo laikas yra nuo darbo pradžios iki pabaigos, kurį mobilusis kelių transporto darbuotojas yra savo darbo vietoje, darbdavio žinioje ir atlieka savo funkcijas ar veiklą (išskyrus pertraukas), tai yra:

8.1. laikas, skirtas įvairiai kelių transporto veiklai. Ši veikla yra: vairavimas; krovimas; pagalba įlaipinant keleivius į transporto priemonę ir išlaipinant iš jos; valymas ir techninė priežiūra; kiti darbai, skirti transporto priemonės, krovinio ir keleivių saugumui užtikrinti arba teisiniams ir kontrolės įpareigojimams, tiesiogiai susijusiems su vykdoma konkrečia transporto veikla, įskaitant krovimo priežiūrą, administracinius policijos, muitinės, imigracijos pareigūnų ir kitus formalumus, vykdyti;

8.2. laikas, kuriuo mobilusis kelių transporto darbuotojas negali laisvai disponuoti ir turi būti darbo vietoje, pasirengęs imtis įprastinio darbo, su tam tikromis užduotimis, kurios susijusios su budėjimu, kai laukiama krovimo darbų, kai neįmanoma iš anksto numatyti trukmės, t. y. prieš išvykimą arba tik prieš faktinio išvykimo laiką, arba pagal bendras sąlygas, dėl kurių socialiniai partneriai susitarė, ir tai numatyta kolektyvinėje sutartyje.

9. Savaitė kelių transporto įmonėse yra laiko tarpas nuo pirmadienio 00.00 valandos iki sekmadienio 24.00 valandos.

10. Naktinis darbas kelių transporto įmonėse yra bet kuris darbas nakties laiku.

11. Nakties laikas kelių transporto įmonėse yra laikas nuo 00.00 valandos iki 07.00 valandos.

12. Mobiliojo kelių transporto darbuotojo darbo vieta yra:

12.1. pagrindinė įmonės veiklos vieta, kurioje mobiliojo kelių transporto darbuotojas vykdo savo pareigas, kartu su įmonės filialais, nesvarbu, ar jos yra toje pačioje vietoje kaip ir pagrindinė buveinė arba pagrindinė verslo vieta;

12.2. transporto priemonė, kurią, vykdydamas savo pareigas, naudoja mobiliojo kelių transporto darbuotojas, ir bet kuri kita vieta, kurioje vykdoma su transportavimu susijusi veikla.

13. Kitas nei Darbo ir poilsio laiko ypatumų 8 punkte nurodytas mobiliojo kelių transporto darbuotojo buvimo darbo vietoje laikas yra:

13.1. kitas laiko tarpas nei pertraukos ir poilsio laikas, kurį mobilusis kelių transporto darbuotojas neprivalo būti savo darbo vietoje, tačiau turi būti pasiekiamas, kad iškvieštas galėtų pradėti, toliau vairuoti arba atlikti kitą darbą. Tai tokie laiko tarpai, kuriais mobilusis kelių transporto darbuotojas lydi transporto priemonę, gabenamą keltu arba traukiniu, taip pat laukimo pasienyje laikas ir laikas, kai draudžiamas eismas. Tuos laiko tarpusius ir jų numatomą trukmę mobilusis kelių transporto darbuotojas turi žinoti iš anksto, t. y. arba prieš kiekvieną išvykimą, arba tik prieš faktiškai prasidėsiantį laiko tarpą, arba pagal bendras sąlygas, dėl kurių socialiniai partneriai susitarė, ir tai numatyta kolektyvinėje sutartyje;

13.2. mobiliesiems kelių transporto darbuotojams, vairuojantiems komandomis, sėdėjimo (buvimo) šalia vairuotojo arba miegamojoje vietoje laikas, kai transporto priemonė juda, laikomas kitu buvimo darbo vietoje laiku.

14. Mobiliesiems kelių transporto darbuotojams nustatoma ši darbo ir poilsio laiko trukmė bei jų apskaita:

14.1. Vidutinis savaitės darbo laikas neturi viršyti 48 valandų. Maksimali savaitės darbo laiko trukmė gali būti pailginta iki 60 valandų tik tada, kai per 4 mėnesius neviršijama vidutiniškai 48 darbo valandų per savaitę. Tuo atveju, kai, vadovaujantis Darbo kodekso VI skyriaus Septintojo skirsnio nuostatomis, sudaroma darbo keliems darbdaviams sutartis, darbo pas skirtingus darbdavius laikas yra sumuojamas (jeigu nėra sutarta, kad darbuotojo darbo laikas neskirstomas kiekvienam darbdaviui atskirai) nepažeidžiant maksimalios 60 valandų savaitės darbo laiko trukmės. Tuo atveju, kai darbdavys raštu paprašo mobiliojo kelių transporto darbuotojo atsiskaityti už darbo pas kitą darbdavį laiką, mobilusis kelių transporto darbuotojas tokią informaciją pateikia raštu.

14.2. Nepažeidžiant reglamente (EB) Nr. 561/2006 (kai jis netaikomas – AETR susitarime) nustatyto apsaugos lygio, mobilieji kelių transporto darbuotojai be pertraukos gali dirbti ne ilgiau kaip 6 valandas. Jeigu darbo valandų suma sudaro 6–9 valandas, į darbo laiką turi būti įterpiama mažiausiai 30 minučių pertrauka, o jeigu darbo valandų suma viršija 9 valandas, – mažiausiai 45 minučių pertrauka. Pertraukas galima padalyti į laiko tarpusius, kurių kiekvienas trunka mažiausiai 15 minučių.

14.3. Mokiniamis ir stažuotojams taikomos tos pačios nuostatos dėl poilsio laiko kaip ir kitiems mobiliesiems kelių transporto darbuotojams, laikantis reglamento (EB) Nr. 561/2006 (kai jis netaikomas – AETR susitarimo) nuostatų.

14.4. Kai atliekamas naktinis darbas, kasdienis darbo laikas negali viršyti 10 valandų per kiekvieną 24 valandų laikotarpį.

14.5. Darbas nakties laiku apmokamas pagal Darbo kodekso nuostatas. Kompensacija (didesnis apmokėjimas, papildomas poilsio laikas ir kita) už nakties darbą gali būti skiriama pagal kolektyvines sutartis, darbdavių ir darbuotojų susitarimus, jeigu tai nekeltų grėsmės kelių eismo saugai.

15. Dėl objektyvių ar techninių priežasčių arba priežasčių, susijusių su darbo organizavimu, kolektyvinėse sutartyse arba socialinių partnerių susitarimuose gali būti numatyta nukrypimų nuo Darbo ir poilsio laiko ypatumų 14.1, 14.4 ir 14.5 papunkčių reikalavimų, jeigu buvo konsultuotasi su suinteresuotų darbdavių ir darbuotojų atstovais ir dedamos pastangos skatinti visas tinkamas socialinio dialogo formas. Jeigu taikoma išlyga Darbo ir poilsio laiko ypatumų 14.1 papunkčiui, skaičiuojant maksimalų (vidutiniškai 48 valandų) savaitės darbo laiką, negalima nustatyti termino trukmės, viršijančios 6 mėnesius.

16. Mobilieji kelių transporto darbuotojai privalo būti informuojami apie atitinkamus reikalavimus, darbo tvarkos taisykles ir darbdavių ir darbuotojų atstovų susitarimus, ypač kolektyvines sutartis, sudarytas pagal Darbo ir poilsio laiko ypatumus nepažeidžiant Darbo kodekso 44 straipsnio 4 dalies nuostatų.

17. Vairuotojų, vairuojančių reglamento (EB) Nr. 561/2006 2 straipsnyje apibrėžtas transporto priemones, vairavimo ir poilsio režimą nustato reglamentas (EB) Nr. 561/2006, tačiau šis režimas netaikomas reglamento (EB) Nr. 561/2006 13 straipsnio 1 dalies a–d ir f–p punktuose nurodytam vežimui kelių transporto priemonėmis.

18. Kelių transporto priemonių, išskyrus tas, kurioms netaikomas reglamentas (EB) Nr. 561/2006, vairuotojų darbo laiko apskaitai turi būti naudojama viena iš šių priemonių:

18.1. registravimo įranga – tachografai;

18.2. eismo tvarkaraščiai, sudaryti vadovaujantis reglamento (EB) Nr. 561/2006 16 straipsniu, ir vairuotojo darbo (pamainų) grafikas (jeigu keleiviai vežami reguliariais reisais Lietuvos Respublikos teritorijoje ir autobusuose neįrengti tachografai);

18.3. identifikavimo kortelės, naudojamos darbo ir poilsio laiko apskaitai skaitmeniniuose tachografuose, išduodamos Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko nustatyta tvarka.

19. Darbdaviai privalo užtikrinti, kad kelių transporto priemonių, kurioms netaikomas reglamento (EB) Nr. 561/2006 nuostatos, vairuotojai vairuojamoje transporto priemonėje turėtų savo darbo (pamainų) grafiko egzempliorių.

III SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI GELEŽINKELIŲ TRANSPORTE, KAI NETEIKIAMOS TARPVALSTYBINĖS PASLAUGOS

20. Darbo ir poilsio laiko ypatumai geležinkelio transporto įmonėse, kai neteikiamos tarpvalstybinės paslaugos, parengti vadovaujantis 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų.

21. Darbo ir poilsio laiko ypatumai taikomi šiems geležinkelio transporto darbuotojams:

21.1. mobiliesiems geležinkelio transporto darbuotojams (mašinistams, valdantiems traukinius vietinio susisiekimo maršrutuose, taip pat darbuotojams, kontroliuojantiems tokių traukinių brigadų darbą, lydintiems ir saugantiems tokius traukinius ir vagonus, lydintiems ir prižiūrintiems refrižeratorinius vagonus-sekcijas, aptarnaujantiems keleivius, vykstančius tokiais traukiniais);

21.2. prižiūrintiems riedmenis; formuojantiems sąstatus; budintiems įvairiuose geležinkelio transporto įmonių padaliniuose ir namuose; tiesiogiai vadovaujantiems traukinių eismui, ryšių, automatikos, signalizacijos, informacinių sistemų ir elektros energijos tiekimo dispečerinių darbui ir tvarkantiems šiuos darbus; saugantiems geležinkelio objektus; dalyvaujantiems likviduojant avarijų, gaisrų, stichinių nelaimių padarinius;

21.3. dirbantiems galinėse ir tarpinėse stotyse (biletų kasininkams ir kitiems).

22. Darbo ir poilsio laiko ypatumų 21 punkte nurodyti darbuotojai dirba pagal individualius darbo (pamainų) grafikus.

23. Darbuotojų, valdančių prekinis traukinius, lydinčių bei saugančių prekinis vagonus ir traukinius, darbo (pamainų) grafikai geležinkelio įmonės (vežėjo) ar geležinkelių infrastruktūros valdytojo nustatytais išimtiniais atvejais gali būti tikslinami ir duodami jiems susipažinti pasirašytinai ne vėliau kaip prieš parą.

24. Darbuotojams, nurodytiems Darbo ir poilsio laiko ypatumų 21.1 papunktyje, taikomi šie darbo ir poilsio laiko ypatumai:

24.1. Jiems (išskyrus darbuotojus, nurodytus Darbo ir poilsio laiko ypatumų 24.2 ir 24.3 papunkčiuose) nustatoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – ne ilgesnis kaip 6 mėnesiai, darbo dienos (pamainos) trukmė – ne ilgesnė kaip 12 valandų, maksimali savaitės darbo laiko trukmė vidutiniškai – 48 valandos.

24.2. Darbuotojų, aptarnaujančių keleivius traukiniuose, darbo laiko trukmė per parą – ne ilgesnė kaip 16 valandų, maksimali savaitės darbo laiko trukmė – 60 valandų. Poilsis turi būti suteikiamas specialiai tam skirtoje kupė.

24.3. Darbuotojams, lydintiems ir saugantiems prekinis traukinius ir vagonus, pamainos trukmė – ne ilgesnė kaip 24 valandos, tačiau jų savaitės darbo laikas neturi viršyti vidutiniškai 48 valandų, o poilsio tarp pamainų laikas privalo būti ne trumpesnis kaip 24 valandos.

24.4. Darbuotojai, valdantys traukinius, negali dirbti daugiau kaip 2 naktis paeiliui. Ši nuostata netaikoma darbuotojams, kurie vyksta iš gražos punktų pagrindinių depų kaip keleiviai.

24.5. Darbuotojų, kontroliuojančių traukinių brigadų darbą, parduodančių bilietus traukiniuose, darbo laiko (pamainos) trukmė gali būti nustatyta su ilgesne kaip 2 valandų pertrauka pailsėti ir pavalgyti.

24.6. Darbuotojams, grįžusiems iš reiso, poilsis suteikiamas už dirbtą laiką pagal darbo (pamainų) grafiką (neįskaitant poilsio reiso metu). Poilsio tarp reisų trukmė turi būti ne trumpesnė kaip 50 procentų dirbto laiko. Jeigu po reiso suteikti viso nustatyto poilsio laiko negalima, nepanaudotos poilsio valandos pridedamos prie poilsio, suteikiamo po vieno ar dviejų kitų reisų. Jeigu ir tada visas priklausantis poilsio laikas darbuotojui negali būti suteiktas, jis turi būti suteiktas Darbo ir poilsio laiko ypatumų 24.1 papunktyje nustatytu apskaitiniu laikotarpiu. Visais atvejais darbuotojams, valdantiems traukinius, poilsio tarp reisų trukmė negali būti trumpesnė kaip 12 valandų iš eilės.

24.7. Darbuotojų, lydinčių ir prižiūrinių refrižeratorinius vagonus-sekcijas, savaitės nepertraukiamojo poilsio trukmė kelionės metu turi būti ne trumpesnė kaip 12 valandų.

24.8. Vasaros sezono metu (birželio–rugsėjo mėnesiais) darbuotojų, prižiūrinių keleivinius traukinius, specialiuosius vagonus, aptarnaujančių keleivius traukiniuose, kontroliuojančių traukinių brigadų darbą ir parduodančių bilietus traukiniuose, savaitės nepertraukiamasis poilsio laikas gali būti sumažintas iki 50 procentų. Nepanaudotos poilsio valandos kompensuojamos suteikiant poilsį sezonui pasibaigus.

25. Darbo ir poilsio laiko ypatumų 21.2 papunktyje nurodytiems darbuotojams taikomi šie darbo ir poilsio laiko ypatumai:

25.1. Jiems (išskyrus darbuotojus, nurodytus Darbo ir poilsio laiko ypatumų 25.2 papunktyje) gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – ne ilgesnis kaip 4 mėnesiai, darbo dienos (pamainos) trukmė – ne ilgesnė kaip 12 valandų, maksimali savaitės darbo laiko trukmė vidutiniškai – 48 valandos.

25.2. Darbuotojų, saugančių geležinkelio objektus, darbo laiko (pamainos) trukmė gali būti iki 24 valandų, darbo laikas per 7 dienų laikotarpį neturi viršyti vidutiniškai 48 valandų, o poilsio tarp pamainų laikas privalo būti ne trumpesnis kaip 24 valandos.

26. Darbo ir poilsio laiko ypatumų 21.3 papunktyje nurodytiems darbuotojams darbo laiko (pamainos) trukmė gali būti nustatyta su ilgesne kaip 2 valandų pertrauka pailsėti ir pavalgyti.

IV SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI GELEŽINKELIŲ TRANSPORTE, KAI TEIKIAMOS TARPVALSTYBINĖS PASLAUGOS

27. Darbo ir poilsio laiko ypatumai geležinkelių transporte, kai teikiamos tarpvalstybinės paslaugos dėl keleivių, bagažo ir (ar) krovinių vežimo, parengti vadovaujantis

2005 m. liepos 18 d. Tarybos direktyva 2005/47/EB dėl Europos geležinkelių bendrijos (CER) ir Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) susitarimo dėl mobiliųjų darbuotojų, teikiančių su sąveika susijusias tarpvalstybines paslaugas geležinkelių transporto sektoriuje, darbo sąlygų tam tikrų aspektų ir Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) ir Europos geležinkelių bendrijos (CER) susitarimu dėl mobiliųjų darbuotojų, teikiančių su sąveika susijusias tarpvalstybines paslaugas, darbo sąlygų tam tikrų aspektų (OL 2005 L 195, p. 18). Šios tarpvalstybinės paslaugos teikiamos turint saugos sertifikatą, išduotą pagal Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekso reikalavimus, ir saugos sertifikatą, išduotą pagal atitinkamos Europos Sąjungos valstybės narės nacionalinius reikalavimus. Šio skyriaus nuostatos taikomos mobiliesiems geležinkelių transporto darbuotojams, kurie teikia tarpvalstybines paslaugas (mašinistai (valdo traukos priemonę), darbuotojai, aptarnaujantys keleivius tarptautinio ar vietinio susisiekimo traukiniuose, kontroliuojantys traukinių brigadų darbą, lydintys ir saugantys tarptautinio ar vietinio susisiekimo traukinius ir vagonus, lydintys ir prižiūrintys refrižeratorinius vagonus-sekcijas) tarptautinio susisiekimo maršrutuose ilgiau kaip vieną valandą per pamainą (toliau – mobilieji geležinkelių transporto darbuotojai).

28. Darbo ir poilsio laiko ypatumai geležinkelių transporte, kai teikiamos tarpvalstybinės paslaugos:

28.1. Nakties pamaina geležinkelio transporto įmonėse trunka mažiausiai 3 darbo valandas nakties laiku.

28.2. Paros poilsis namie geležinkelio transporto įmonėse yra paros poilsis tarp darbo dienų (pamainų), kai mobilusis geležinkelių transporto darbuotojas ilsisi savo gyvenamojoje vietoje.

28.3. Paros poilsis reiso metu geležinkelio transporto įmonėse yra paros poilsis tarp darbo dienų (pamainų), kai mobilusis geležinkelių transporto darbuotojas neturi galimybės ilsėtis savo gyvenamojoje vietoje.

28.4. Reisas geležinkelio transporte yra traukinio vykimas iš nustatyto punkto į paskirties vietą (stotį, depą, tarpstotį ar privažiuojamąjį kelią).

28.5. Traukos priemonės valdymo trukmė geležinkelio transporte yra pagal darbo dienos (pamainų) grafiką numatytas darbo laikas, kai mašinistas atsako už traukos priemonės valdymą, išskyrus laiką traukos priemonei priimti, parengti ar perduoti. Į šį laiką įtraukiamos suplanuotos pertraukos, per kurias mašinistas yra atsakingas už traukos priemonę.

29. Mobiliesiems geležinkelių transporto darbuotojams taikomi šie darbo ir poilsio laiko ypatumai:

29.1. dirba pagal individualius darbo (pamainų) grafikus;

29.2. paprastai darbo (pamainų) grafikai paskelbiami prieš 5 darbo dienas iki šių grafikų įsigaliojimo. Darbo (pamainų) grafikai geležinkelio įmonės (vežėjo) ar geležinkelių infrastruktūros valdytojo nustatytais atvejais gali būti tikslinami ir mobiliesiems geležinkelių transporto darbuotojams duodami susipažinti pasirašytinai ne vėliau kaip prieš parą iki šių patikslinimų įsigaliojimo;

29.3. suminis darbo laiko apskaitos laikotarpis – ne ilgesnis kaip 6 mėnesiai, darbo dienos (pamainos) trukmė – ne ilgesnė kaip 12 valandų, maksimali savaitės darbo laiko trukmė vidutiniškai – 48 valandos;

29.4. paros poilsis namie turi trukti ne mažiau kaip 12 valandų iš eilės per 24 valandas;

29.5. kartą per 7 dienas paros poilsis namie gali būti sutrumpintas iki 9 valandų. Tokiu atveju sutrumpinto paros poilsio namie ir 12 valandų skirtumas valandomis pridedamas prie artimiausios paros poilsio namie (sutrumpintas paros poilsis negali būti skiriamas tarp dviejų paros poilsio laikotarpių reiso metu);

29.6. paros poilsis reiso metu trunka ne mažiau kaip 8 valandas iš eilės per 24 valandas;

29.7. geležinkelio įmonių (vežėjų) ir geležinkelių infrastruktūros valdytojų vadovai pasirūpina patogiu mobiliųjų darbuotojų apgyvendinimu, kai suteikiamas paros poilsis reiso metu;

29.8. po paros poilsio reiso metu mobiliesiems darbuotojams, sugrįžusiems iš reiso, turi būti suteikiamas paros poilsis namie;

29.9. mobiliesiems geležinkelių transporto darbuotojams, grįžusiems iš reiso, paros poilsis namie suteikiamas už dirbtą laiką pagal darbo (pamainų) grafiką (neįskaitant paros poilsio reiso metu). Jeigu po reiso suteikti viso nustatyto poilsio laiko negalima, nepanaudotos poilsio valandos pridedamos prie poilsio, suteikiamo po vieno ar dviejų kitų reisų. Jeigu ir tada visas priklausantis poilsio laikas mobiliajam darbuotojui negali būti suteiktas, jis turi būti suteiktas per Darbo ir poilsio laiko ypatumų 29.3 papunktyje nustatytą apskaitinį laikotarpį;

29.10. mobiliesiems geležinkelių transporto darbuotojams per 7 dienas skiriamas 24 valandų savaitės nepertraukiamasis poilsis, prie kurio pridedamas Darbo ir poilsio laiko ypatumų 29.4 papunktyje nurodytas 12 valandų paros poilsis namie;

29.11. mobiliesiems geležinkelių transporto darbuotojams kasmet skiriami 104 dvidešimt keturių valandų trukmės poilsio laikotarpiai, įskaitant 52 dvidešimt keturių valandų trukmės savaitės poilsio laikotarpius; iš jų 12 dvigubo poilsio laikotarpių (48 valandos, prie kurių pridedama 12 valandų paros poilsio), į kuriuos turi būti įtraukti šeštadieniai ir sekmadieniai, ir 12 dvigubo poilsio laikotarpių (48 valandos, prie kurių pridedama 12 valandų paros poilsio), į kuriuos nebūtina įtraukti šeštadienių ir sekmadienių.

30. Mašinistams nustatoma:

30.1. traukos priemonės valdymo trukmė per 2 savaites negali viršyti 80 valandų;

30.2. traukos priemonės valdymo trukmė neturi viršyti 9 valandų dienos pamainos metu ir 8 valandų nakties pamainos metu tarp dviejų paros poilsio laikotarpių;

30.3. mašinistas negali dirbti daugiau kaip 2 naktis paeiliui;

30.4. paros poilsio tarp reisų trukmė namuose mašinistams negali būti trumpesnė kaip 12 valandų iš eilės;

30.5. jeigu mašinisto darbo laikas trunka nuo 6 iki 8 valandų, darbo dienos (pamainos) metu turi būti suteikiama ne trumpesnė kaip 30 minučių pertrauka pailsėti ir pavalgyti, kuria turi būti pasinaudojama darbo (pamainos) metu, o jeigu mašinisto darbo laikas yra daugiau kaip 8 valandos – darbo (pamainos) laiku turi būti suteikiama ne trumpesnė kaip 45 minučių pertrauka pailsėti ir pavalgyti. Dalis pertraukos turi būti suteikiama tarp trečios ir šeštos darbo valandos. Traukiniams vėluojant, darbo dienos (pamainos) metu numatytos pertraukos pailsėti ir pavalgyti gali būti atitinkamai patikslintos;

30.6. jeigu traukos priemonė valdoma dviejų mašinistų, Darbo ir poilsio laiko ypatumų 30.5 papunkčio nuostatos gali būti netaikomos;

30.7. darbo ir poilsio laiko ypatumai, nustatyti Darbo ir poilsio laiko ypatumų 29 punkte, taikomi tiek, kiek darbo ir poilsio laiko ypatumų nenustato Darbo ir poilsio laiko ypatumų 30.1–30.6 papunkčių nuostatos.

V SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI CIVILINĖS AVIACIJOS ĮMONĖSE

31. Darbo ir poilsio laiko ypatumai civilinės aviacijos įmonėse parengti vadovaujantis 2012 m. spalio 5 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 965/2012, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su orlaivių naudojimu skrydžiams susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 379/2014, 8 straipsnio nuostatomis.

32. Darbo ir poilsio laiko civilinėje aviacijoje ypatumus reglamentuoja 1991 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3922/91 dėl techninių reikalavimų ir administracinės tvarkos suderinimo civilinės aviacijos srityje (*OL 2004 m. specialusis leidimas, 7 skyrius, 1 tomas, p. 348*) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. rugpjūčio 20 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 859/2008 (*OL 2008 L 254, p. 1*), III priedo Q skirsnis.

33. Civilinės aviacijos mobiliųjų darbuotojų tarnybinio skrydžio laiko, budėjimo ir darbo padaliniuose darbo laiko bendra trukmė – ilgiausias darbo laikas per metus – yra 2 000 valandų ir turi būti išdėstoma kuo tolygiau.

34. Atsižvelgiant į civilinės aviacijos paslaugų poreikį, priklausantį nuo metų laiko ir kitų aplinkybių, civilinės aviacijos mobiliesiems darbuotojams sudaromi darbo (pamainų) grafikai, su kuriais darbuotojai supažindinami prieš 7 dienas iki jų įsigaliojimo. Atsižvelgiant į civilinės aviacijos darbo specifiką, kolektyvinėse sutartyse gali būti numatyti kiti supažindinimo su darbo (pamainų) grafikais terminai.

35. Laisvos nuo tarnybinių skrydžių, budėjimo, darbo padaliniuose poilsio dienos suteikiamos taip:

35.1. kiekvieną kalendorinį mėnesį ne mažiau kaip 7 dienos namuose;

35.2. kiekvienais kalendoriniais metais ne mažiau kaip 96 dienos namuose.

36. Civilinės aviacijos mobiliesiems darbuotojams, taip pat darbuotojams, kurių darbas susijęs su orlaivių judėjimo tvarkaraščiu (darbuotojams, kurie aptarnauja skrydžius, keleivius, orlaivius: skrydžių valdymo vadovams, oro eismo saugumo technikams, kelionių palydovams ir kitiems), taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinio laikotarpio trukmė – vieni metai.

VI SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI JŪRŲ TRANSPORTE

37. Darbo ir poilsio laiko ypatumai jūrų transporte parengti vadovaujantis 1999 m. birželio 21 d. Tarybos direktyva 1999/63/EB dėl Europos Bendrijos Laivų savininkų asociacijos (ECSA) ir Europos Sąjungos Transporto darbuotojų profesinių sąjungų federacijos (FST) sudaryto susitarimo dėl jūreivių darbo laiko organizavimo, 1999 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/95/EB dėl jūrininkų darbo valandoms į Bendrijos uostus įplaukusiuose laivuose taikomų nuostatų įgyvendinimo ir taikomi Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotuose laivuose.

38. Įprastinė įgulos narių darbo valandų norma nustatoma remiantis 8 valandų darbo diena, dviem poilsio dienomis per savaitę ir poilsiu švenčių dienomis. Laivuose, kuriuose dirbama ir budima ištisą parą, įvedama suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis nustatomas kolektyvinėje sutartyje ir turi būti ne ilgesnis kaip vieni metai.

39. Už laivo įgulos narių darbo ir poilsio laiko nustatymą atsako laivo kapitonas.

40. Įgulos nariams turi būti garantuotas mažiausiai 10 valandų poilsis per parą ir mažiausiai 77 valandų poilsis per bet kurias 7 dienas. Paros poilsio laikotarpis gali būti padalytas ne daugiau kaip į 2 dalis, viena iš jų negali būti trumpesnė negu 6 valandos, o pertrauka tarp 2 paeiliui einančių poilsio laikotarpių neturi viršyti 14 valandų. Keičiant darbo ir poilsio laiką, privalo būti užtikrinta pakankamai poilsio.

41. Lengvai prieinamoje vietoje turi būti iškabintas (paskelbtas) susisieki ministro arba jo įgaliotos institucijos nustatytos formos darbo jūroje ir jūrų uoste grafikas, kuriame prie kiekvienos pareigybės turi būti nurodytas minimalus poilsio valandų skaičius. Darbo laikas, viršijantis nustatytą 8 darbo valandų kasdienę darbo laiko trukmę, nepanaudotas kasdienio poilsio, savaitės poilsio laikas, poilsio ir švenčių dienų laikas sumuojamas ir kompensuojamas įgulos nariams Darbo ir poilsio laiko ypatumų 5 punkte nustatyta tvarka, laivui sugrįžus į Klaipėdos valstybinį jūrų uostą arba pakeitus įgulą kituose jūrų uostuose. Darbo jūroje ir jūrų uoste grafikai sudaromi lietuvių, anglų ir laivo darbo kalba.

42. Kad būtų laikomasi Darbo ir poilsio laiko ypatumų 38 ir 40 punktų nuostatų, turi būti daromi įrašai apie įgulos narių kasdienio poilsio valandas. Įgulos nariui paprašius išduodamas įrašų apie jo dirbtą laiką nuorašas, kurį pasirašo kapitonas arba kapitono įgaliotas asmuo ir pats įgulos narys. Standartinę įrašų apie įgulos narių kasdienio poilsio valandas formą, jų darymo periodiškumo ir saugojimo laive tvarką nustato susisieki ministras arba jo įgaliota institucija. Įrašai turi būti daromi lietuvių, anglų ir laivo darbo kalba. Laive taip pat

privalo būti Darbo ir poilsio laiko ypatumai ir kolektyvinė sutartis, kurie turi būti paskelbiami viešai.

43. Laivo kapitono pavedimu kiekvienas laivo įgulos narys privalo atlikti reikiamos trukmės (kad ir kiek tai truktų) avarinį, avralinį ar kokį kitą darbą, jeigu to reikia laivo, laive esančių žmonių ar krovinio saugumui užtikrinti arba pagalbai kitiems skęstantiems laivams ar žmonėms suteikti. Šiais darbais laikomi:

43.1. avariniai darbai, susiję su žmonių, laivo ir krovinio gelbėjimu (taip pat pagalba kitiems laivams nelaimės atveju);

43.2. avraliniai darbai:

43.2.1. atsiradę dėl audringo oro ar įspėjimo apie audrą: papildomas krovinių pritvirtinimas, burių ir tentų pakėlimas ir nuleidimas, papildomas švartavimosi lynų padavimas, laivo nuplukdymas į saugią vietą, pasirengimas saugiam laivo stovėjimui ar darbui, laivo plaukimas siaurumomis ir kiti darbai, priklausantys nuo susidariusių aplinkybių;

43.2.2. susiję su laivo įplaukimu į jūrų uostą ir išplaukimu iš jo, laivo prišvartavimu ir atšvartavimu uoste;

43.2.3. laivo priėmimas ir perdavimas, pastatymas į doką ir išplukdymas iš jo, švartavimosi ir plaukimo bandymai po remonto.

44. Atliekant Darbo ir poilsio laiko ypatumų 43.1 papunktyje nurodytus darbus, laivo kapitonas gali laikinai sustabdyti darbo jūroje ir jūrų uoste grafiko taikymą, kol vykdomi minėti darbai. Šiuos darbus atlikus, kapitonas užtikrina, kad kuo greičiau visiems įgulos nariams, kurie dirbo pagal darbo jūroje ir jūrų uoste grafiką numatytu poilsio metu, būtų suteikta pakankamai poilsio. Atliekant Darbo ir poilsio laiko ypatumų 43.2 papunktyje nurodytus darbus pagal darbo jūroje ir jūrų uoste grafiką laisvu nuo budėjimo ar darbo metu, dirbtas laikas sumuojamas ir kompensuojamas įgulos nariams Darbo ir poilsio laiko ypatumų 5 punkte nustatyta tvarka, laivui sugrįžus į Klaipėdos valstybinį jūrų uostą arba pakeitus įgulą kituose jūrų uostuose.

45. Kai laivas remontuojamas arba dėl kitokių priežasčių stovi jūrų uoste, įgulos nariams gali būti nustatomas visos paros darbo jūroje ir jūrų uoste grafikas, jeigu tai numatyta kolektyvinėje sutartyje.

46. Laivo stovėjimo uoste ir (ar) remonto metu įgulos nariams gali būti suteikiamos poilsio dienos (laisvadieniai) už anksčiau nepanaudotas poilsio dienas. Įgulos narių darbo jūroje ir jūrų uoste grafikai turi atitikti uosto arba remonto gamyklos darbų grafikus.

47. Uosto krovos darbų įmonių darbuotojams, atliekantiems krovimo ir aptarnavimo, krovinių transportavimo, ekspedijavimo ir sandėliavimo operacijas, krovinių perkrovimo į jūrų ir kitokį transportą darbus, taip pat kitiems darbuotojams, atliekantiems šiuos darbus (vyriausiesiems stividorams, stividorams, siurvejeriams (krovinių inspektoriams), dokininkams mechanizatoriams, kranininkams), kranų mechanizacijos dirbtuvių, energijos jėginių, šaldymo cechų, kitų laivų krovos ir perkėlos tarnybų darbuotojams leidžiama

nustatyti iki 12 valandų darbo trukmę, taikant suminę darbo laiko apskaitą, kurios apskaitinis laikotarpis nustatomas kolektyvinėse sutartyse.

VII SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI VIDAUS VANDENŲ TRANSPORTE

48. Darbo ir poilsio laiko ypatumai vidaus vandenų transporte parengti vadovaujantis 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų ir 2014 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 2014/112/ES, kuria įgyvendinamas Europos baržų sąjungos (EBS), Europos laivavedžių organizacijos (ELO) ir Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) sudarytas Europos susitarimas dėl tam tikrų vežimo vidaus vandens keliais sektoriaus darbo laiko organizavimo aspektų.

49. Susisiekimo ministras tvirtina vidaus vandenų laivų įgulų minimalios sudėties reikalavimus, atsižvelgdamas į įgulų darbo ir poilsio režimus. Visiems laivo įgulos nariams nepertraukiamasis paros poilsis suteikiamas atsižvelgiant į vidaus vandenų laivų eksploatacijos režimus. Maksimali vidaus vandenų transporto priemonių mobiliųjų darbuotojų (laivo įgulos) darbo dienos trukmė kartu su pertrauka pailsėti ir pavalgyti negali būti ilgesnė kaip 14 valandų per parą ir 72 valandos per 7 dienų laikotarpį. Ilgiausias savaitės darbo laikas naktį yra 42 valandos per 7 dienų laikotarpį. Darbo laikas, viršijantis nustatytą darbo laiko trukmę, nepanaudotas kasdienio poilsio, savaitės poilsio laikas, poilsio ir švenčių dienų laikas sumuojamas ir kompensuojamas Darbo ir poilsio laiko ypatumų 5 punkte nustatyta tvarka. Už laivo įgulos narių darbo ir poilsio laiko nustatymą atsako laivo kapitonas.

50. Vidaus vandenų transporto mobiliesiems darbuotojams ir darbuotojams, tiesiogiai susijusiems su laivų eismu ir jų aptarnavimu (jūrų uostų, prieplaukų, krovimo punktų darbuotojams), nustatoma 6 dienų darbo savaitė, viena poilsio diena ir įvedama suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis nustatomas kolektyvinėje sutartyje ir turi būti ne ilgesnis kaip vieni metai. Laivui plaukiant, įgulos nariams turi būti garantuojamas mažiausiai 10 valandų poilsis per parą ir mažiausiai 84 valandų poilsis per 7 dienų laikotarpį. Šis paros poilsis gali būti padalytas ne daugiau kaip į 2 dalis, viena iš jų negali būti trumpesnė kaip 6 valandos, o pertrauka tarp 2 paeiliui einančių poilsio laikotarpių neturi viršyti 14 valandų.

51. Darbo (pamainų) grafikai turi būti iškabinti (paskelbti) viešai laive lengvai prieinamoje vietoje. Laivo įgulos narių dirbtas laikas žymimas apskaitos žiniaraščiuose, kuriuose nurodomas laivo pavadinimas, darbuotojo vardas ir pavardė, atsakingo laivavedžio vardas ir pavardė, data, darbo ar poilsio diena, dienos darbo ar poilsio pradžia ir pabaiga. Ne vėliau kaip iki kito mėnesio pabaigos darbdavys arba jo atstovas ir darbuotojas kartu patikrina ir patvirtina šiuos įrašus. Darbuotojams įteikiama su jais susijusių patvirtintų įrašų kopija. Darbuotojai šias kopijas saugo vienus metus. Laive apskaitos žiniaraščiai saugomi iki apskaitinio laikotarpio pabaigos.

52. Laivo kapitonas turi teisę reikalauti, kad laivo įgulos narys atliktų reikiamos trukmės (kad ir kiek tai truktų) avarinį (Darbo ir poilsio laiko ypatumų 43.1 papunktis),

avralinį (Darbo ir poilsio laiko ypatumų 43.2 papunktis) ar koki kitą darbą, jeigu to reikia laivo, laive esančių žmonių ar krovinio saugumui užtikrinti arba kad būtų suteikta pagalba kitiems skęstantiems laivams ar žmonėms.

53. Atliekant Darbo ir poilsio laiko ypatumų 52 punkte nurodytus darbus, laivo kapitonas gali laikinai sustabdyti darbo ir poilsio grafiko taikymą tol, kol vykdomi minėti darbai. Šiuos darbus atlikus, kapitonas kuo greičiau užtikrina, kad visiems įgulos nariams, kurie dirbo pagal darbo ir poilsio grafiką numatytu poilsio metu, būtų suteikta pakankamai poilsio.

VIII SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI ŽVEJYBOS LAIVUOSE

54. Darbo ir poilsio laiko ypatumai žvejybos laivuose parengti vadovaujantis 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva (ES) 2017/159, kuria įgyvendinamas 2012 m. gegužės 21 d. Europos Sąjungos žemės ūkio kooperatyvų konfederacijos (COGECA), Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) ir Nacionalinių žvejybos įmonių organizacijų Europos Sąjungos asociacijos („Europêche“) sudarytas Susitarimas dėl 2007 m. Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos dėl darbo žvejybos sektoriuje įgyvendinimo.

55. Kai žvejybos laivai yra jūroje, visos kalendorinės dienos (įskaitant poilsio ir švenčių dienas) laikomos darbo dienomis. Įgulos nariams nustatoma 8 valandų darbo diena. Laivo tarnybų darbuotojams, esant gamybiniam būtinumui (laivavedyba, laivo mašinų skyriaus priežiūra, žvejybos įrenginių priežiūra ir kiti darbai), nustatomas budėjimas (darbas) 3 pamainomis. Už laivo įgulos narių darbo ir poilsio laiko nustatymą atsako laivo kapitonas.

56. Laivuose, kuriuose dirbama ir budima ištisą parą, įvedama suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis ne ilgesnis kaip vieni metai. Darbo ir budėjimo grafikas laive sudaromas taip, kad būtų garantuotas mažiausiai 10 valandų poilsis per parą ir mažiausiai 77 valandų poilsis per 7 dienų laikotarpį. Šis paros poilsis gali būti padalytas ne daugiau kaip į 2 dalis, viena iš jų negali būti trumpesnė kaip 6 valandos, o pertrauka tarp 2 paeiliui einančių poilsio laikotarpių neturi viršyti 14 valandų.

57. Darbo (pamainų) grafikai turi būti iškabinti (paskelbti) viešai laive lengvai prieinamoje vietoje. Dirbtas laikas žymimas apskaitos žiniaraščiuose, o darbo laikas, viršijantis nustatytą darbo laiko trukmę, nepanaudotas kasdienio poilsio, savaitės poilsio laikas, poilsio ir švenčių dienų laikas sumuojamas ir kompensuojamas Darbo ir poilsio laiko ypatumų 5 punkte nustatyta tvarka, laivo įgulai sugrįžus į uostą.

58. Laivo kapitonas turi teisę reikalauti, kad laivo įgulos narys atliktų reikiamos trukmės (kad ir kiek tai truktų) avarinį darbą (Darbo ir poilsio laiko ypatumų 43.1 papunktis), avralinį darbą (Darbo ir poilsio laiko ypatumų 43.2 papunktis), taip pat darbą, susijusį su

žūklės sąlygomis, ar kokį kitą darbą, jeigu to reikia laivo, laive esančių žmonių ar krovinio saugumui užtikrinti arba kad būtų suteikta pagalba kitiems skęstantiems laivams ar žmonėms.

59. Atliekant Darbo ir poilsio laiko ypatumų 58 punkte nurodytus darbus, laivo kapitonas gali laikinai sustabdyti darbo ir poilsio grafiko taikymą tol, kol vykdomi minėti darbai. Šiuos darbus atlikus, kapitonas kuo greičiau užtikrina, kad visiems įgulos nariams, kurie dirbo pagal darbo ir poilsio grafiką numatytu poilsio metu, būtų suteikta pakankamai poilsio.

60. Didelių, vidutinių ir mažų laivų įguloms numatoma pakankamai poilsio užsienio jūrų uostuose (poilsio trukmė – ne mažiau kaip 3 paros).

61. Į maksimalią darbo trukmę jūroje negali būti įskaitomas laikas, kurį laivas stovi užsienio jūrų uoste ir atlieka remonto ar kitus su gamybos procesu nesusijusius darbus, nurodytus kolektyvinėje sutartyje.

62. Kol laivas remontuojamas gamykloje (taip pat kai vykdomas tarpinis remontas), stovi ir jam atliekami kiti darbai, įgulos nariams gali būti suteikiamos poilsio dienos (laisvadieniai) už anksčiau nepanaudotą poilsį.

IX SKYRIUS ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ IR PAŠTO DARBUOTOJŲ DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI

63. Elektroninių ryšių operatorių ir elektroninių ryšių paslaugų teikėjų darbuotojams (technikams, inžinieriams, elektromonteriams, elektromechanikams, telefonistams, dispečeriams, radijo ir televizijos stočių, radijo relinių stočių, radijo stočių ir tarnybų bei mobilaus aptarnavimo grupių inžinieriams, elektromechanikams, elektromonteriams ir kitiems darbuotojams, kurių darbas susijęs su elektroninių ryšių paslaugų nepertraukiamu teikimu, telekomunikacijų įrenginių priežiūra ir remontu) gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki 4 mėnesių, jeigu kitaip nenumatyta kolektyvinėje sutartyje, ir gali būti nustatoma maksimali darbo dienos (pamainos) trukmė (kartu su pertrauka pailsėti ir pavalgyti) iki 12 valandų per parą. Vardiniai šių darbuotojų darbo (pamainų) grafikai paskelbiami viešai ne vėliau kaip prieš 2 savaites iki šių grafikų įsigaliojimo.

64. Pašto darbuotojams gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kaip nustatyta Darbo ir poilsio laiko ypatumų 63 punkte.

X SKYRIUS DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI ŽEMĖS ŪKIO, DURPIŲ KASIMO IR ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJĄ PERDIRBANČIOSE ĮMONĖSE

65. Žemės ūkio įmonių darbuotojai, dirbantys augalininkystės darbus, taip pat šių įmonių žemės ūkio technikos remonto dirbtuvių, iš jų automobilių transporto remonto dirbtuvių, sandėlių ir agroserviso paslaugas teikiančių įmonių darbuotojai darbymečiu (per sėją, prižiūrint pasėlius, ruošiant pašarus, nuimant derlių, ariant pūdymus ir dirbant kitus

darbus) gali dirbti ilgiau kaip 8 valandas per dieną, bet ne daugiau kaip 12 valandų (kartu su papildomomis ir specialiosiomis pertraukomis, įskaitomomis į darbo laiką). Šioje veikloje gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki vienu metų.

66. Durpių kasimo, žemės ūkio produkciją perdirbančių įmonių darbuotojams, šias įmones aptarnaujančių automobilių transporto įmonių ir automobilių transporto remonto dirbtuvių, sandėlių ir kitų maisto produktų gamybą aptarnaujančių įmonių darbuotojams gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki vienu metų. Per apskaitinį laikotarpį negali būti dirbama vidutiniškai ilgiau kaip 48 valandas per savaitę ir 12 valandų per darbo dieną (pamainą).

67. Darbuotojų, nurodytų Darbo ir poilsio laiko ypatumų 65 ir 66 punktuose, darbo laiko trukmė per apskaitinį laikotarpį neturi viršyti metinio darbo valandų skaičiaus, apskaičiuoto pagal 40 valandų darbo savaitės trukmę. Jiems priklausantis nepanaudotas poilsio laikas turi būti suteiktas pasibaigus darbymečiui ir kompensuojamas Darbo ir poilsio laiko ypatumų 5 punkte nustatyta tvarka.

XI SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI GYDYMO BEI SOCIALINĖS GLOBOS, ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE

68. Gydyimo bei socialinės globos įstaigų darbuotojams gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki 4 mėnesių, jeigu kitaip nenumatyta kolektyvinėje sutartyje, ir gali būti nustatoma maksimali darbo dienos (pamainos) trukmė iki 12 valandų per parą.

69. Gydyimo bei socialinės globos, švietimo įstaigų, dirbančių nepertraukiamu budėjimo režimu, darbuotojams, budėtojams patalpose gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki 4 mėnesių, jeigu kitaip nenumatyta kolektyvinėje sutartyje, ir gali būti nustatoma maksimali dienos (pamainos) trukmė iki 24 valandų per parą. Šių darbuotojų vidutinis darbo laikas per 7 dienų laikotarpį neturi viršyti 48 valandų, o poilsio tarp darbo dienų laikas privalo būti ne trumpesnis kaip 24 valandos.

70. Kai aukštosios mokyklos dėstytojai yra ir sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojai (gydytojai) ir dirba pagal dvi darbo sutartis (aukštojoje mokykloje ir sveikatos priežiūros įstaigoje), o jų tuo pačiu metu atliekamas darbas apima skirtingose darbo sutartyse numatytų darbo funkcijas, t. y. kai teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos (pacientų vizitacijos, pacientų sveikatos būklės aptarimai, konsiliumai, operacijų, procedūrų ar tyrimų atlikimas ir kita) ir tuo pačiu metu atliekamas studentų, gydytojų rezidentų ar klausytojų praktinis mokomasis darbas, šių darbuotojų atliekamo darbo laikas gali sutapti.

Sutampantis faktiškai dirbtas laikas ir neatvykimai į darbą aukštosios mokyklos ir sveikatos priežiūros įstaigos nustatyta sutartine žyma (rodikliu) žymimi aukštojoje mokykloje ir sveikatos priežiūros įstaigoje apskaitos žiniaraščiuose.

XII SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI ENERGETIKOS ĮMONĖSE

71. Energetikos įmonių, dirbančių nepertraukiamu režimu, darbuotojams gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinio laikotarpio trukmė – ne ilgesnė kaip vieni metai. Konkreti apskaitinio laikotarpio trukmė nustatoma darbo, kolektyvinėje sutartyse arba darbo tvarkos taisyklėse. Darbuotojų darbo laikas per 7 dienų laikotarpį neturi viršyti 48 valandų.

Esant ekstremaliai padėčiai, kai nepertraukiamai veiklai užtikrinti būtina atlikti darbus ar siekiama užkirsti kelią nelaimėms, pavojams, avarijoms ar gaivalinėms nelaimėms arba likviduoti skubiai šalintinas jų pasekmes ir (ar) būtina užbaigti darbus ar pašalinti gedimus, dėl kurių būtų sutrikdytas energijos tiekimas, padaryta didelė žala, didelis darbuotojų skaičius turėtų nutraukti darbą ar sugestų medžiagos, produktai ar įrenginiai, energetikos įmonių, dirbančių nepertraukiamu režimu, darbuotojų darbo dienos (pamainos) trukmė gali būti iki 24 valandų per parą, kol bus pašalinti avarijos ar gedimų padariniai. Atlikus šiuos darbus, turi būti kuo greičiau užtikrinta, kad darbuotojams, kurie dirbo numatytu poilsio metu, būtų suteikta pakankamai poilsio.

XIII SKYRIUS

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI KITOSE EKONOMINĖS VEIKLOS SRITYSE IR DARBU, KURIOSE GALI BŪTI TAIKOMA IKI 24 VALANDŲ PER PARĄ DARBO LAIKO TRUKMĖ, SĄRAŠAS

72. Visų ekonominės veiklos sričių nepertraukiamai veikiančiose įmonėse ar nepertraukiamai veikiančiuose įmonių cechuose, baruose darbas gali būti organizuojamas iki 12 valandų per parą, išlaikant Darbo kodekse nustatytus reikalavimus dėl maksimalaus savaitės darbo laiko. Tuo atveju, kai keičiantis pamainoms nuo vienos pamainos pabaigos iki kitos pamainos pradžios darbuotojams negali būti suteiktas 35 valandų trukmės savaitės nepertraukiamasis poilsis ir (ar) kasdienis 11 valandų nepertraukiamasis poilsis, kolektyvinėse sutartyse gali būti numatyta, kad darbuotojų, išskyrus asmenis iki 18 metų, savaitės nepertraukiamojo poilsio trukmė gali būti ne trumpesnė kaip 24 valandos, o kasdienio nepertraukiamojo poilsio trukmė – tokia, kad darbuotojas galėtų ilsėtis savo gyvenamojoje vietoje ne mažiau kaip 8 valandas. Nėščioms, neseniai pagimdžiusioms, krūtimi maitinančioms darbuotojoms, darbuotojams, auginantiems vaiką iki 3 metų, ir darbuotojams, kurie vieni augina vaiką iki 14 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų, savaitės nepertraukiamasis poilsis ir (ar) kasdienis 11 valandų nepertraukiamasis poilsis gali būti trumpinamas tik jų sutikimu.

73. Darbuotojams, nurodytiems Darbo ir poilsio laiko ypatumų 72 punkte, nepanaudoto savaitės nepertraukiamojo poilsio laikas ir (ar) nepanaudoto kasdienio nepertraukiamojo poilsio laikas sumuojami ir kompensuojami tokios pačios trukmės poilsio laiku (toliau – lygiavertis kompensuojamojo poilsio laikas) per kolektyvinėje sutartyje

nustatytą laikotarpį. Nepanaudoto savaitės nepertraukiamojo poilsio laiko ir (ar) nepanaudoto kasdienio nepertraukiamojo poilsio laiko sumavimo laikotarpis turi būti ne ilgesnis kaip 6 mėnesiai.

74. Kolektyvinėse sutartyse gali būti nustatyti atvejai, kada mobiliesiems darbuotojams, kurių darbas susijęs su keleivių vežimu reguliariais reisais vietinio (miesto) susisiekimo maršrutais, esant jų raštiškam sutikimui:

74.1. taikant pertraukiamąjį darbo dienos režimą, kasdienio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų trukmė neturi būti trumpesnė kaip 9 valandos iš eilės;

74.2. pertrauka pailsėti ir pavalgyti suteikiama ne vėliau kaip po 6 darbo valandų. Jeigu darbo valandų suma sudaro 6–9 valandas, į darbo laiką turi būti įterpiama mažiausiai 30 minučių pertrauka, o jeigu darbo valandų suma viršija 9 valandas, – mažiausiai 45 minučių pertrauka. Pertraukas galima padalyti į laiko tarpsnius, kurių kiekvienas trunka mažiausiai 15 minučių.

75. Mobiliesiems darbuotojams iki 18 metų Darbo ir poilsio laiko ypatumų 74 punkto nuostatos netaikomos.

76. Darbdavys turi užtikrinti, kad mobiliesiems darbuotojams, nurodytiems Darbo ir poilsio laiko ypatumų 74 punkte, būtų suteiktas lygiavertis kompensuojamojo poilsio laikas arba išskirtiniais atvejais, kai dėl objektyvių priežasčių neįmanoma suteikti lygiavertio kompensuojamojo poilsio laiko, tokiems darbuotojams būtų suteikiama atitinkama apsauga, kurios tikslas yra darbuotojų poilsis, kolektyvinėse sutartyse nurodytomis sąlygomis.

77. Darbų, kuriems gali būti taikoma iki 24 valandų per parą darbo laiko trukmė, sąrašas:

77.1. budėjimas:

77.1.1. apsaugos darbuotojų;

77.1.2. sargų – įmonių, įstaigų ir organizacijų pastatuose, teritorijose, statybų aikštelėse;

77.1.3. stebint galimus miškų gaisrus;

77.1.4. prižiūrint sąvartynus;

77.1.5. įmonės civilinės saugos formuotės (gelbėjimo grupės) personalo, iš jų įmonės ugniagesių;

77.1.6. Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos regioniniuose skyriuose ir Fitosanitarijos skyriaus pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postuose (poskyriuose) dirbančių pareigūnų;

77.1.7. veterinarijos gydytojų – pasienio kontrolės punktų veterinarijos postuose;

77.1.8. hidrometeorologijos tarnybos budinčiųjų specialistų (sinoptikų, asistentų, stebėtojų, meteorologų, hidrologų, technikų ir kitų darbuotojų, kurių darbas susijęs su hidrometeorologinės informacijos apdorojimu ir platinimu);

77.1.9. valstybinių aplinkos apsaugos inspektorių, vykdančių valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę;

77.1.10. Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žuvininkystės kontrolės pareigūnų ir kitų darbuotojų, kurių darbas susijęs su žuvų išteklių atkūrimu ir išsaugojimu;

77.1.11. Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos pareigūnų, vykdančių valstybinę kelių transporto priemonių kontrolę;

77.2. budėjimas siekiant užtikrinti darbų ar teikiamų paslaugų tęstinumą ar šalinti objektų, įrenginių darbo sutrikimus, avarijas, kuriuos atlieka:

77.2.1. jūrų uosto budintys laivų kapitonai, laivų kapitonų padėjėjai, jūrų uosto locmanai, mechanikai, elektromechanikai, jūreiviai, motoristai, radistai, elektrikai, laivų šaldymo įrenginių mechanikai ir mašinistai;

77.2.2. jūrų uostų navigacinės įrangos aptarnavimo budintysis personalas (švyturius prižiūrintys darbuotojai, techniniai darbuotojai – budėjimo metu), koordinacinio gelbėjimo centro darbuotojai (kapitonai koordinatoriai, vyresnieji specialistai – ekstremalių gamtinių situacijų atvejais budėjimo metu);

77.2.3. oro uostų skrydžių reguliavimo personalas, navigacinės įrangos aptarnavimo budintysis personalas (radiolokatorius, radijo siųstuvus, fiksuoto ryšio tinklą, nuotolinio valdymo ir kitus įrenginius prižiūrintys inžinieriai ir technikai), paieškos ir gelbėjimo koordinacinio centro koordinatoriai – ekstremalių situacijų atvejais budėjimo metu;

77.2.4. radijo ir televizijos centrų, stočių bei visų rūšių telefoninio ryšio technologinę įrangą aptarnaujantis budintysis personalas, visų rūšių telefoninio ryšio budintys operatoriai;

77.2.5. visų rūšių energijos, gamtinių dujų gamybos, perdavimo, skirstymo ir tiekimo įmonių budintysis personalas, avarinių tarnybų personalas;

77.2.6. butų ūkio remonto ir eksploatavimo įmonių avarinių tarnybų budintysis personalas;

77.2.7. gatvių apšvietimo elektros tinklų dispečerinių tarnybų budintysis personalas;

77.2.8. vandens tiekimo įmonių, nuotekų valymo įrenginių budintysis personalas;

77.2.9. dispečerizuotų liftų budintys liftininkai ir liftų elektromechanikai;

77.2.10. katilinių mašinistai, kūrikai, operatoriai;

77.2.11. naftos ir dujų degalinių operatoriai (pardavėjai);

77.2.12. civilinės saugos įstaigų, radijo, televizijos centrų (stočių), pašto, telekomunikacijų, kelių priežiūros ir miestų komunalinio ūkio tarnybų budintysis personalas;

77.2.13. autobusų stočių, miestų taksi įmonių, jūrų ir oro uostų, priplaukų budintysis personalas, aptarnaujantis keleivius (kasininkai, dispečeriai, pamainos mechanikai, remonto dirbtuvių meistrai, administratoriai, bagažo saugojimo sandėlininkai, valytojai, kiti darbuotojai);

77.2.14. geležinkelio transporto objektų tvarkdariai, budėtojai, avarinių tarnybų darbuotojai;

77.2.15. naftos gamybos įmonių ir naftos produktų gamybos įmonių budintysis personalas, avarinių tarnybų personalas;

77.3. darbai (budėjimas) sveikatos priežiūros, socialinės globos, švietimo, poilsio įstaigose, kurias atlieka:

77.3.1. greitosios medicinos pagalbos tarnybų personalas (gydytojai, bendrosios praktikos slaugytojai ir bendruomenės slaugytojai, vairuotojai, vairuotojai – pagalbiniai darbuotojai, paramedikai – vairuotojai, budintys automobilius aptarnaujantys mechanikai), ligoninių budintysis personalas, licencijuotų užkrečiamųjų ligų kontrolės ir profilaktikos sveikatos priežiūros įstaigų personalas (gydytojai epidemiologai ir jų padėjėjai, iš jų – medicininio karantino postų gydytojai epidemiologai ir jų padėjėjai, gydytojai parazitologai ir jų padėjėjai, laborantai mikrobiologai, medicinos entomologai, dezinfektologai, dezinfekuotojai ir kiti (esant užkrečiamosios (užkrečiamųjų) ligos (ligų) protrūkiui ar epidemijoms);

77.3.2. švietimo, socialinės globos, poilsio įstaigų budintysis personalas;

77.4. darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, budėjimas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento, Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos įstaigose;

77.5. Lietuvos Respublikos Prezidentūroje, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijoje, ministerijose, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigose, kitose valstybės ir savivaldybių institucijose bei įstaigose ar jų struktūriniuose padaliniuose arba juos aptarnaujančiose įmonėse, įstaigose ir organizacijose:

77.5.1. vairuotojų budėjimas patalpose laisvu nuo vairavimo laiku, jeigu nepertraukiamo vairavimo trukmė per parą neviršija 4,5 valandos, o bendra kasdienio vairavimo trukmė neviršija 9 valandų;

77.5.2. paskirtų budėti automobilius aptarnaujančių mechanikų, dispečerių ir pašto pasiuntinių (kurjerių) budėjimas;

77.6. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos administracijos padalinio, vykdančio užsienio ir vidaus politikos įvykių stebėseną, darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, budėjimas;

77.7. Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos padalinio, vykdančio nacionalinio elektroninių ryšių tinklų ir informacijos saugumo incidentų tyrimo veiklą, personalo budėjimas.

SUTRUMPINTO DARBO LAIKO NORMŲ IR APMOKĖJIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sutrumpinto darbo laiko normų ir apmokėjimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato sutrumpinto darbo laiko normas ir apmokėjimo tvarką asmenims, kurių darbo pobūdis yra susijęs su didesne protine, emocine įtampa, šių darbų, profesijų ir pareigybių sąrašą ir sutrumpinto darbo laiko normas darbuotojams, dirbantiems darbo aplinkoje, kurioje įvertinus riziką nustatyta, kad sveikatai kenksmingų veiksmų dydžiai viršija darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų leistinus dydžius (kiekius) ir techninėmis ar kitomis priemonėmis jų kiekio darbo aplinkoje sumažinti iki sveikatai nekenksmingų dydžių neįmanoma.

Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – Darbo kodeksas) 112 straipsnio 4 dalimi.

2. Aprašas taikomas visų rūšių ir ekonominės veiklos sričių, taip pat nuosavybės formų įmonėse, įstaigose bei organizacijose.

3. Apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos Darbo kodekse ir Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme.

II SKYRIUS SUTRUMPINTO DARBO LAIKO NORMOS IR APMOKĖJIMO TVARKA ASMENIMS, KURIŲ DARBO POBŪDIS YRA SUSIJĘS SU DIDESNE PROTINE, EMOCINE ĮTAMPA, IR ŠIŲ DARBŲ, PROFESIJŲ IR PAREIGYBIŲ SĄRAŠAS

4. Nustatoma ne ilgesnė kaip 36 valandų darbo laiko norma per savaitę:

4.1. mokytojams, dirbantiems bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, neformaliojo švietimo įstaigose, kolegijose, specialiuosiuose vaikų auklėjimo ir globos namuose;

4.2. auklėtojams, dirbantiems ikimokyklinio ugdymo įstaigose, bendrojo ugdymo mokyklose, vaikų socializacijos centruose, sutrikusio vystymosi kūdikių namuose;

4.3. logopedams, specialiesiems pedagogams, tiflopedagogams, surdopedagogams, dirbantiems ikimokyklinio ugdymo įstaigose, bendrojo ugdymo mokyklose, vaikų globos įstaigose;

4.4. dėstytojams, dirbantiems aukštosiose mokyklose;

4.5. koncertmeisteriams, akompaniatoriams, dirbantiems mokyklose, meninio ugdymo specialistams, dirbantiems ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir vaikų globos įstaigose;

4.6. mokyklų socialiniams pedagogams.

5. Nustatoma 36 valandų darbo laiko norma per savaitę farmacijos specialistams, kai jų pareigybės aprašyme nurodyta viena ar kelios iš šių veiklos rūšių:

- 5.1. kontroliuoti (tirti) vaistų ir vaistinių medžiagų kokybę;
- 5.2. gaminti vaistus ir vaistines medžiagas;
- 5.3. pakuoti vaistus ir vaistines medžiagas;
- 5.4. priimti ir (ar) komplektuoti vaistus pagal užsakymus;
- 5.5. išduoti (parduoti) vaistus ir vaistines medžiagas vaistinėse.

6. Nustatoma 37 valandų darbo laiko norma per savaitę:

6.1. sveikatos priežiūros specialistams, teikiantiems skubiąją medicinos pagalbą, kai tai yra pagrindinė jų funkcija pagal pareigybės aprašymą;

6.2. sveikatos priežiūros specialistams, turintiems privalomą atitinkamos veiklos licenciją ir atliekantiems chirurgines operacijas ar dalyvaujantiems jas atliekant, kai tai yra pagrindinė jų funkcija pagal pareigybės aprašymą;

6.3. sveikatos priežiūros specialistams, dirbantiems asmens sveikatos priežiūros įstaigose su pacientais, kuriems taikoma priverstinė hospitalizacija, priverstinė diagnostika ar priverstinio gydymo priemonės, arba laisvės atėmimo vietų gydymo įstaigose, asmens sveikatos priežiūros įstaigose ir tarnybose, esančiose pataisos įstaigose ir areštinėse.

7. Sveikatos priežiūros specialistams, teikiantiems sveikatos priežiūros paslaugas, kartu su jais dirbantiems darbuotojams, kurie tiesiogiai aptarnauja pacientus arba dirba tomis pačiomis sąlygomis, nenurodytiems Aprašo 6 punkte, nustatoma 38 valandų darbo laiko norma per savaitę.

8. Kasdienė darbo laiko trukmė nustatoma pagal pasirinktą darbo laiko režimo rūšį.

9. Darbuotojams, nurodytiems Aprašo 4–7 punktuose (toliau – darbuotojai, dirbantys sutrumpintą darbo laiką), už sutrumpintą darbo laiką mokama kaip už visą darbo laiką.

10. Darbuotojams, dirbantiems sutrumpintą darbo laiką, taikomos Darbo kodekso II dalies IX skyriuje nustatytos darbo apmokėjimo nuostatos.

11. Darbuotojams, dirbantiems sutrumpintą darbo laiką, kurie dirba pagal išdirbio normas (kai apmokama pagal vienetinius įkainius), už laiką, kuriuo jų darbas buvo sutrumpintas, palyginti su visu darbo laiku, mokama pagal darbuotojui nustatytą valandinį atlygį (mėnesinę algą).

III SKYRIUS

SUTRUMPINTO DARBO LAIKO NORMOS DARBUOTOJAMS, DIRBANTIEMS DARBO APLINKOJE, KURIOJE ĮVERTINUS RIZIKĄ NUSTATYTA, KAD SVEIKATAI KENKSMINGŲ VEIKSNIŲ DYDŽIAI VIRŠIJA DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS NORMINIŲ TEISĖS AKTŲ LEISTINUS DYDŽIUS (KIEKIUS) IR TECHNINĖMIS AR KITOMIS PRIEMONĖMIS JŲ KIEKIO DARBO APLINKOJE SUMAŽINTI IKI SVEIKATAI NEKENKSMINGŲ DYDŽIŲ NEĮMANOMA

12. Nustatoma ne ilgesnė kaip 36 valandų darbo savaitės darbo laiko norma darbuotojams, dirbantiems darbo aplinkoje, kurioje įvertinus profesinę riziką cheminių darbo

aplinkos veiksnių (iš jų kancerogenų ir mutagenų), fizikinių darbo aplinkos veiksnių ar ergonominių darbo aplinkos veiksnių dydžiai viršija darbuotojų saugos ir sveikatos norminiuose teisės aktuose nustatytus leistinus ribinius dydžius (kiekius) ir nėra galimybės techninėmis ar kitomis priemonėmis jų kiekio darbo aplinkoje sumažinti iki sveikatai nekenksmingų dydžių.

13. Įvertinus profesinę riziką ir nustatius, kad sveikatai kenksmingų veiksnių dydžiai darbo aplinkoje viršija darbuotojų saugą ir sveikatą norminiuose teisės aktuose nustatytus leistinus ribinius dydžius (kiekius), kol techninėmis ar kitomis priemonėmis sveikatai kenksmingų veiksnių dydžiai jų darbo aplinkoje sumažinami iki leistinų dydžių, privaloma trumpinti savaitės darbo laiko normą ne ilgiau kaip iki 36 valandų.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Vyriausybė 5555555, Vilniaus m. sav. Vilniaus m. Gedimino pr. 11
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. BIRŽELIO 21 D. NUTARIMO NR. 496 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2017-06-28 Nr. 534
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Nijolė Makštelienė, Patarėja, Posėdžių rengimo skyrius
Sertifikatas išduotas	NIJOLĖ MAKŠTELIENĖ, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2017-06-29 16:34:47
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žymoje nurodytas laikas	2017-06-30 10:46:03
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2016-05-13 - 2019-05-13
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Linas Kukuraitis, socialinės apsaugos ir darbo ministras, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Sertifikatas išduotas	LINAS KUKURAITIS, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2017-06-29 16:48:46
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žymoje nurodytas laikas	2017-06-29 16:49:13
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2016-12-13 - 2019-12-13
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Linas Kukuraitis, socialinės apsaugos ir darbo ministras, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Sertifikatas išduotas	LINAS KUKURAITIS, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2017-06-29 16:48:46
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žymoje nurodytas laikas	2017-06-29 16:49:13
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2016-12-13 - 2019-12-13
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Saulius Skvernelis, Ministras Pirmininkas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
Sertifikatas išduotas	SAULIUS SKVERNELIS, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2017-06-30 07:44:07
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žymoje nurodytas laikas	2017-06-30 07:45:18
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2016-12-13 - 2019-12-13
Parašo paskirtis	Registravimas

DETALŪS METADUOMENYS

Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Danutė Dūdienė, Vyriausioji specialistė (...), Redagavimo ir vertimų skyrius
Sertifikatas išduotas	DANUTĖ DŪDIENĖ, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2017-06-30 10:42:26
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žymoje nurodytas laikas	2017-06-30 10:46:04
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2016-04-05 - 2019-04-05
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	2
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų informacijos ir veiklos procesų valdymo informacinė sistema DIVIS, versija 3.4.14
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2017-07-02)
Paieškos nuoroda	https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=29b996a15d6811e7a53b83ca0142260e
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2017-07-02 01:27:05 TAIS